

GESTALTNINGSPROGRAM

HENRIKSBERGS VERKSAMHETSOMRÅDE

31 Januari 2020

Brunnberg & forshed

SSM

MURMAN ARKITEKTER

Trust AB

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. HELHET, VISION OCH KONCEPT

-PLATSEN IDAG

-FÖRSLAGET

-PLATSANALYS OCH KONCEPT

-RELATION MED OMGIVNINGEN OCH BEFINTLIG KULTURMILJÖ

2. PUBLIKA RUM OCH KVARTERSMARK

-MILJÖN MOT VATTNET

-DEN INRE MILJÖN

-MILJÖN MOT NATURMARKEN

-MILJÖN MOT HÄGERSTENS ALLÉ

3. GESTALTNINGSPRINCIPER BYGGNADER OCH KVARTER

-ÖVERGRIPANDE KONCEPT

-FASADER OCH SOCKLAR, BALKONGER

-TAKUTFORMNING

-FASADUTSNITT

1

HELHET, VISION & KONCEPT

PLATSEN IDAG

Planområdet är beläget i Hägersten, i Stockholms sydvästra del, 10 minuter norr om Axelsbergs t-banestation. Området har med tiden utvecklats till en summa av olika, tydligt avläsbara, bebyggelsestrukturer (Hägerstens Gård, punkthusbebyggelse, radhus mm) där Henriksbergs verksamhetsområde tydligt utgör en av dem.

Topografin och områdets historia som verksamhetsområde, har präglat platsens karaktär som idag uppfattas som en tydligt sammanhållen enklav som angränsar till naturmark, Eolhalls 4H-gård, Mälaren och Hägerstens båtklubb. Från Hägerstens Allé angörs området idag via en kraftigt lutande (14%) tillfartsväg. Väl nere i området präglas miljön av en varierad småskalighet med blandade verksamheter, intima rumsligheter och fina utblickar mot Mälaren. Det kulturhistoriska värdet ligger inte bara i enstaka byggnader men även i värdefulla rumsbildningar och utblickar (se Nyréns antikvariska utredning).

Platsen ligger fint vid Mälaren, längs strandpromenaden, som sträcker sig från Vinterviken ner mot Mälärhöjden. Den befintliga strandpromenaden mot Mälaren utgörs idag av en smal remsa med otrygg karaktär.

HELHET, VISION & KONCEPT

FÖRSLAGET

Platsen har idag en egen definierad och tydlig karaktär, som skiljer sig från de angränsande bebyggelsestrukturerna. Projektet vill medvetet förtydliga detta, både genom att koncentrera bebyggelsen, men även genom att disponera husen så att relationer med befintliga gator och stråk förstärks, samt genom att anpassa sig till naturen och topografin så att de blir avläsbara.

Den nya bebyggelsen är enhetligt gestaltad och reser sig med enkla och tydliga volymer i den varierande miljön och utformas huvudsakligen i trä för att skapa en tydlig kontrast mot den befintliga bebyggelsen i varma putsulörer. Mot Mälaren i norr och mot Hägerstens Allé i syd, disponeras husen parallellt med stråken, så att rumsbildningar blir tydliga och gränser mellan privat och offentligt blir lätta att uppfatta. Den nya strandpromenaden har ett betydligt mer generös bredd än idag och har plats för många- från flanörer till ridande barn.

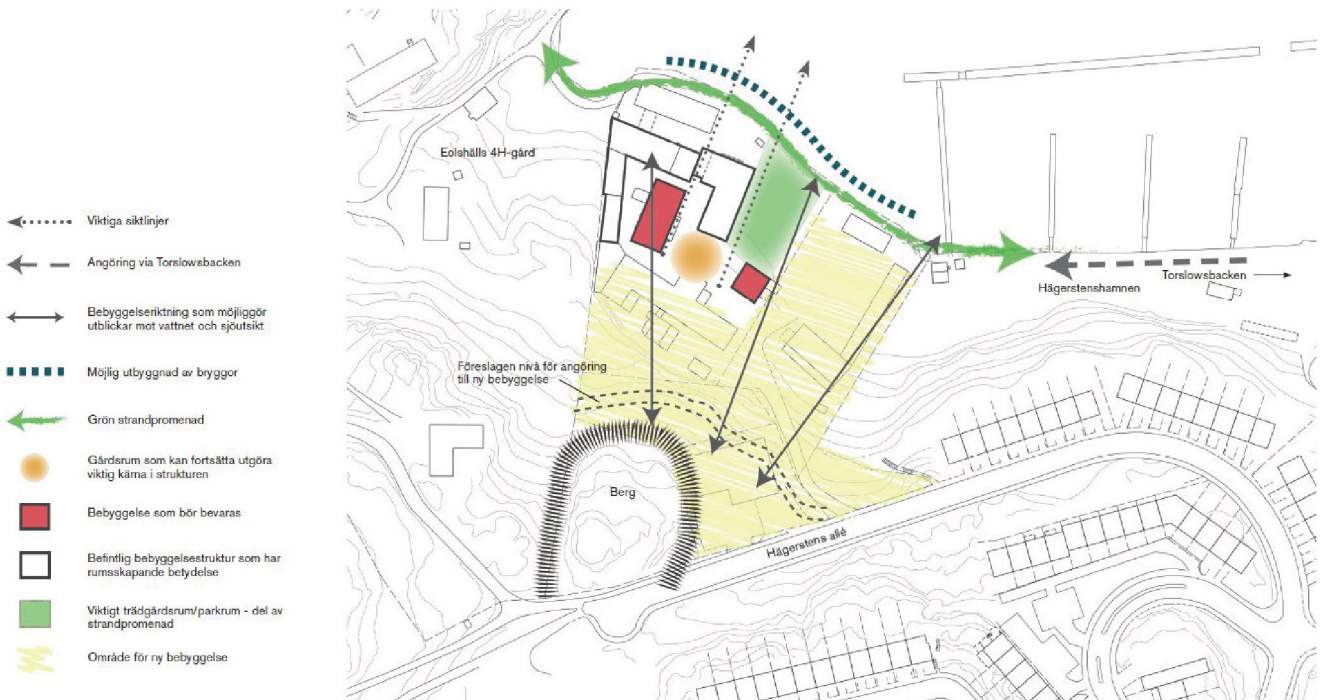
Mot naturen och den stigande topografin är husen högre och placerade med synliga gavlar längs en solfjäder, tätt mot naturen och berget bakom, och öppna mot Mälaren och utsikten. Mot 4H-gården sänker vi husen med en våning och, utan balkonger, har huset en lugn och regelbunden fönstersättning.

Mot båtklubben och de befintliga radhusen sker mötet med den nya bebyggelsen mer nyanserat jämfört med samrådsförslaget; bebyggelsen är indragen från tomtgränsen och den nya kvartersgatan som leder ner till området får en fin placering som ger både utsikt, nya siktlinjer och bra orienterbarhet.

Väl nere i områdes "kärna" samsas de tre bevarade husen, nya hus med höga gavlar och bokaler i två våningar kring ett gemensamt rum där slutenhet och intimitet, varvas med öppenhet och utsikter. Platsens kulturhistoriska värde tas till vara genom att den nya bebyggelsen läggs till så att värdefulla rumsbildningar, siktlinjer och befintliga hus bevaras och förstärks.

HELHET, VISION & KONCEPT

PLATSANALYS OCH KONCEPT

Platsanalys av Nyréns Arkitektkontor 20180307.

Konceptskiss med husens placering i relation till Strandpromenaden, Hägerstens allé, 4H-gården, båtklubben och naturen, samt bevarade och nya rumsbildningar, siktlinjer och hus.

HELHET, VISION & KONCEPT

RELATION MED OMGIVNINGEN OCH BEFINTLIG KULTURMILJÖ

Mot 4H-gården

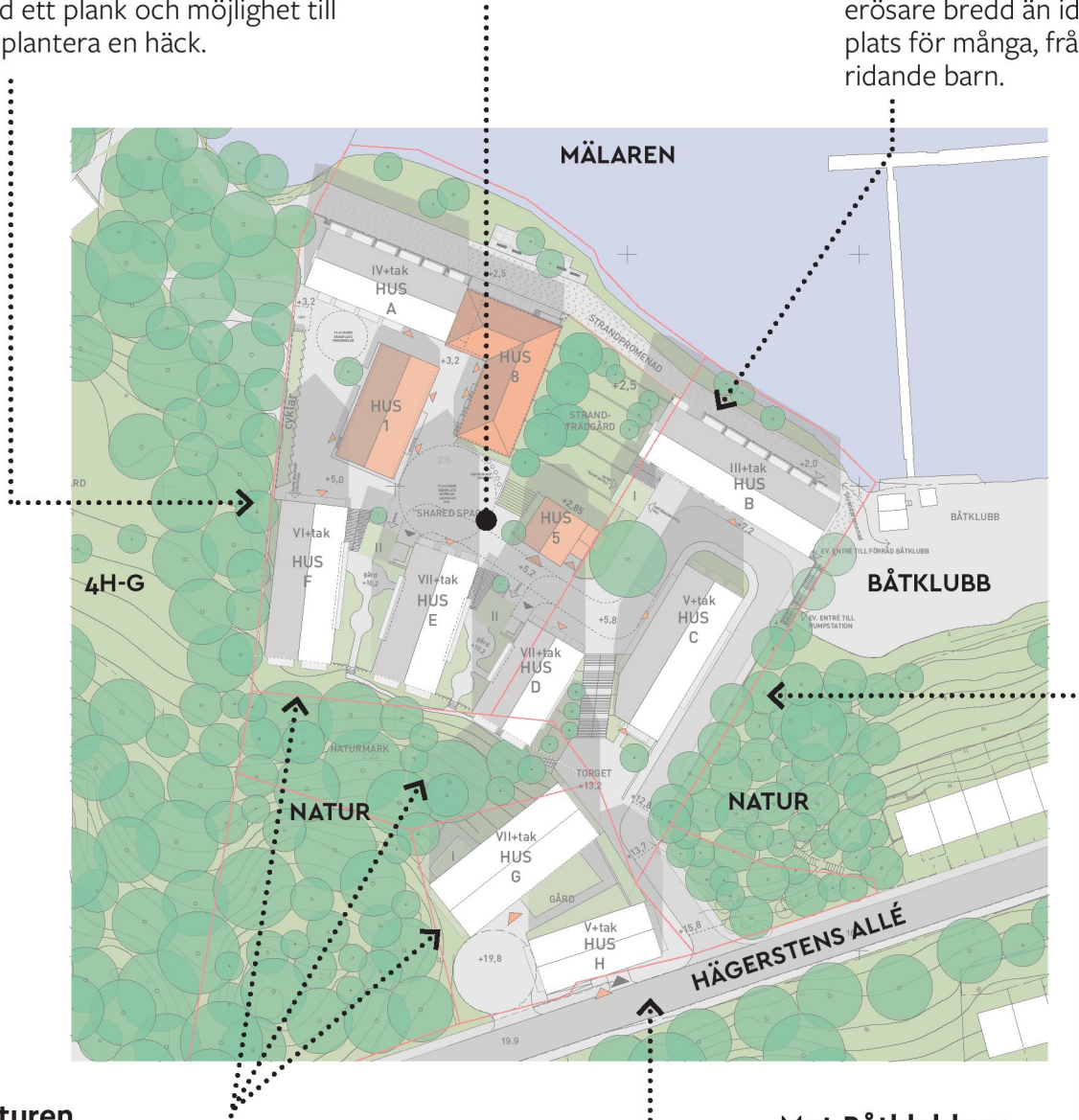
är det ett lägre hus, utan balkonger, med en lugn, regelbunden fönstersättning. Med hänsyn till det befintliga verksamheten tydliggörs gränsen med ett plank och möjlighet till att plantera en häck.

Platsens kulturhistoria

tas till vara genom att nya bebyggelsen läggs till så att värdefulla rumsbildningar, siktlinjer och befintliga hus bevaras och förstärks.

Det nya strandpromenaden

har hus parallellt med stråket för tydliga rumsbildningar och klara gränser mellan privat och offentligt. Den nya strandpromenaden har ett betydlig generösare bredd än idag och har plats för många, från flanörer till ridande barn.

Mot naturen

och den stigande topografin är husen högre och placerade med synliga gavlar längs en solfjäderformation, tajt mot naturen och berget bakom, och öppna mot Mälaren och utsikten.

Längs Hägerstens Allé

ligger gatuhuset parallellt, vilket etablerar bebyggelsens gatunära karaktär i området. Närmast korsningen vid lokalgatans början förläggs en lokal som en trygghetsskapande, välkomnande gest.

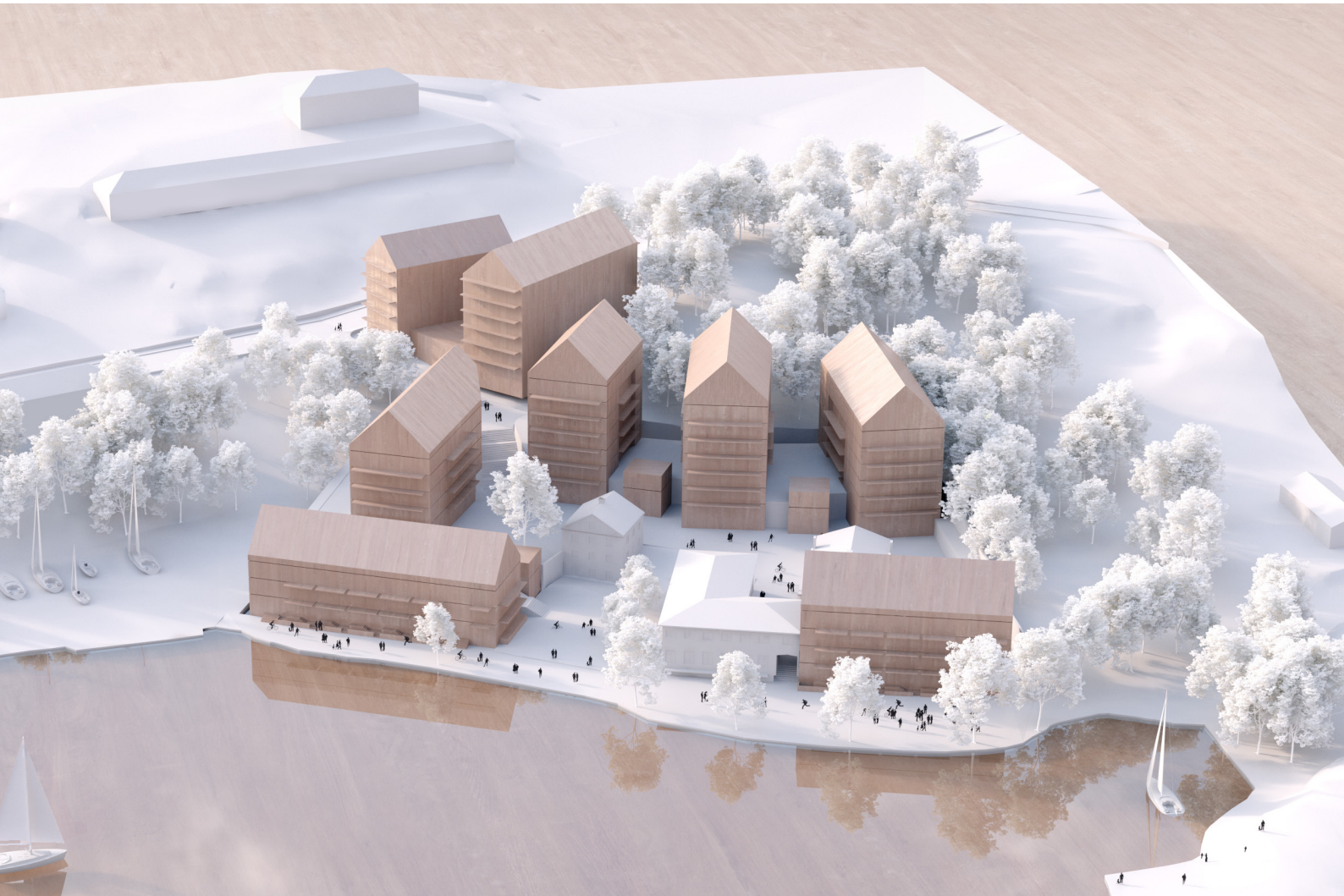
Mot Båtklubben

och de befintliga radhusen sker mötet med den nya bebyggelsen mer nyanserat jämfört med samrådsförslaget; bebyggelsen är indragen från tomtgränsen och den nya kvartersgatan som leder ner till området får en fin placering som ger både utsikt, nya siktlinjer och bra orienterbarhet.

2

GESTALTNINGSPRINCIPER

PUBLIKA RUM OCH KVARTERSMARK

OMRÅDETS FYRA KARAKTÄRER

Projektets variation av exteriöra rum och utblickar, höjdskillnader och kontext, skapar flera olika miljöer. De enkla arketypiska volymerna landar i sitt sammanhang och förstärker dessa miljöer. Husvolymerna mot vattnet placeras så att strandpromenadens stråk förstärks. **(1.MILJÖN MOT VATTNET)**

Den inre kulturhistoriska kärnan varvar öppenhet med slutenhet, låter de nya husen landa i en nedre miljö, där de äldre husen, bokalerna och de högre husens entréer nås från ett Shared Space. **(2.DEN INRE MILJÖN)**

Mot naturen och den stigande topografin, placeras högre hus i en solfjäderformation som öppnar upp sig mot vattnet med mellanliggande gårdar. Gavelmotive annonserar projektet från vattnet. **(3.MILJÖN MOT NATURMARKEN)**

Volymerna mot Hägerstens Allé placeras längs med gatan för att förstärka även detta stråk. Volymerna ingår i samma solfjädersformade sekvens som övriga höga hus, med tydliga gavelmotiv mot vattnet.

(4.MILJÖN MOT HÄGERSTENS ALLÉ)

1. MILJÖN MOT VATTNET

2. DEN INRE MILJÖN

3. MILJÖN MOT BERGET

4. MILJÖN MOT

HÄGERSTENS ALLÉ

Vy över husen längs strandpromenaden.

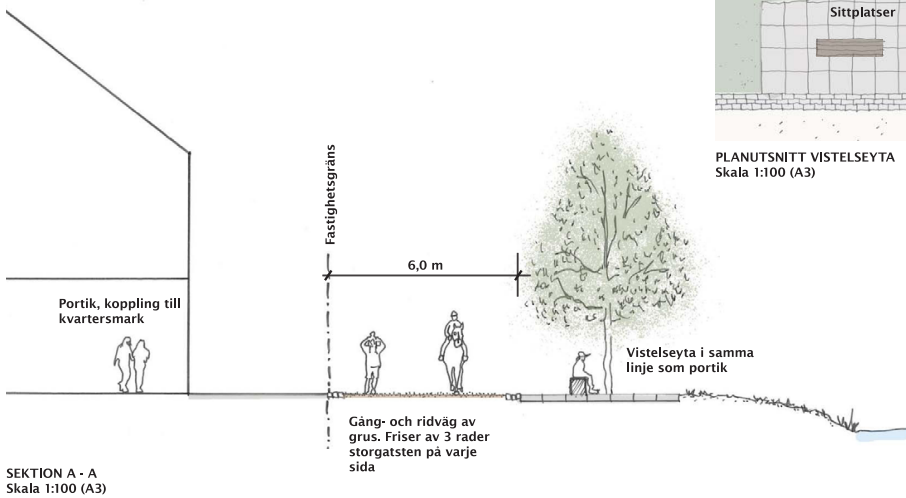
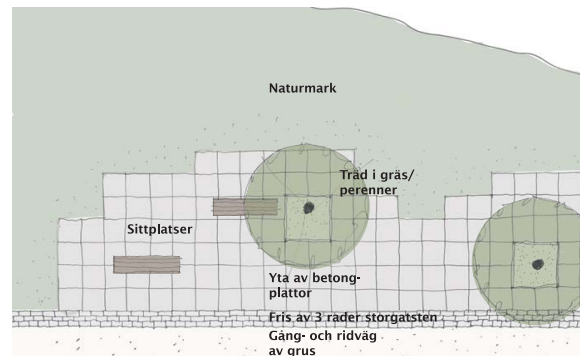
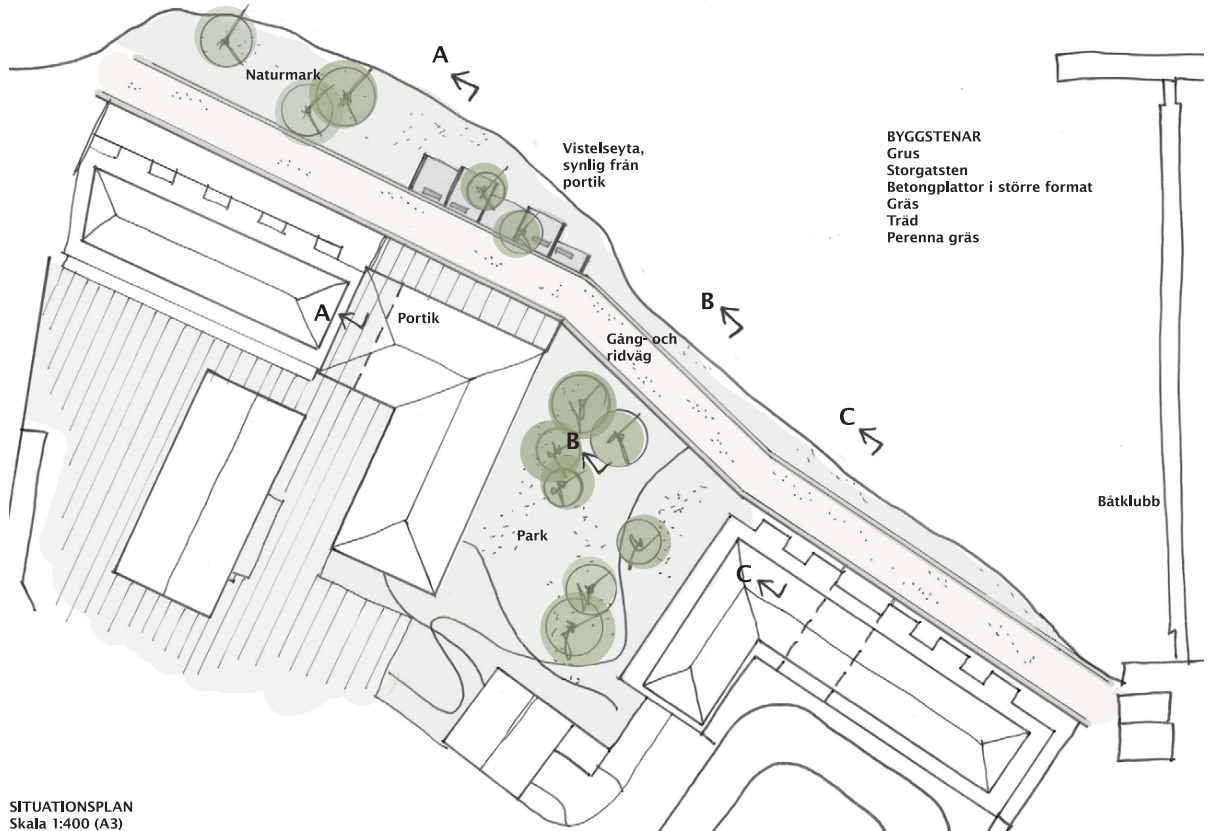
Husen disponeras parallellt med stråket, så att strandpromenaden blir ett tydligt gångstråk, med trädgården som en paus mellan husen. Mot strandpromenaden avgränsas den bevarade trädgården med en låg mur, och bostädernas uteplatser ligger också de lätt förhöjda på en mur, kringplanterade med grönska. Den nya strandpromenaden har ett betydlig generösare bredd än idag och har plats för många, från flanörer till ridande barn. Områdets möte med 4H-gården utgörs av ett högt plank längs hela tomtgränsen samt en barrhäck, förslagsvis idegran eller likvärdigt. Grändragningen blir en del av naturbilden sedd från 4H-gården. Mot Båtklubben sker området gränsdragning med en ny kvartersgata som flankeras av en mur. I förlängningen av trottoaren skapas en länk ned till kajen, en generös trappa, som tar upp höjdskillnaden. Trappan utförs i betong som gestaltningsmässigt varieras och smälter in i landskapet mot naturmarken.

Referens; Upphöjd förgårdsmark.

STRANDPROMENADEN

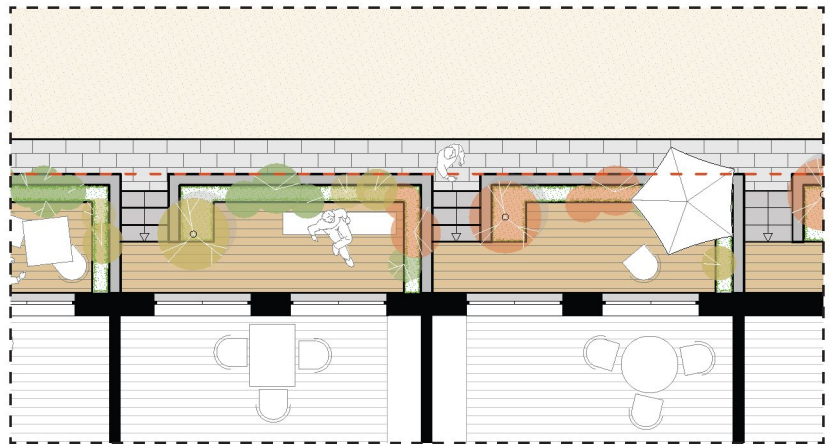
Gestaltningkoncept av Tyréns

Strandpromenadens koncept; Tyréns.

FÖRGÅRDSMARK OCH UTEPLATSER

Förgårdsmarken längs husen vid strandpromenaden, utgör en tydlig gräns mellan det som är publikt och det som är privat. Uteplatserna blir en privat zon framför marklägenheterna och utförs i robust betong som en förlängning av sockeln. En liten trappa leder upp till en uteplats som kringplanteras med växter och häckar för grönska och insynskydd.

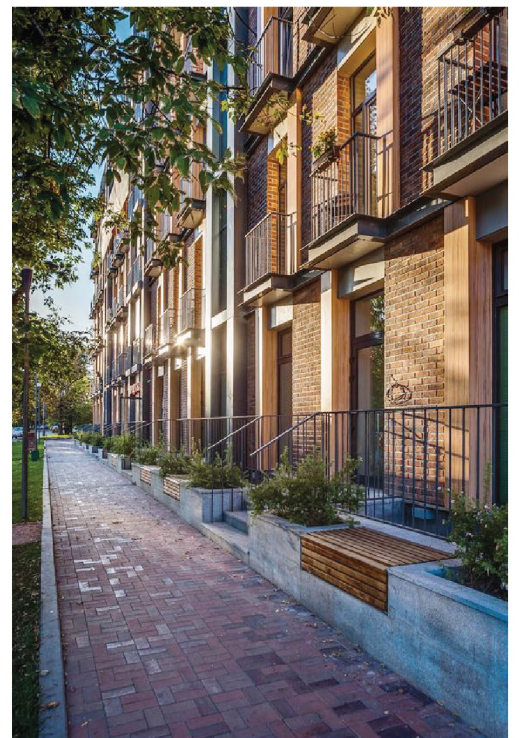
Planutsnitt; Förgårdsmark/Uteplatser.

Elevation från vattnet .

Den upphöjda förgårdsmarken bildar en låg mur som skiljer det publika stråket från den privata kvartersmarken.

Referens; Upphöjd förgårdsmark.

GRÄNS MOT BÅTKLUBBEN OCH 4H-GÅRDEN

Hus F sett från 4H Gården.

Referens; högt plank med klängväxter.

4H-GÅRDEN

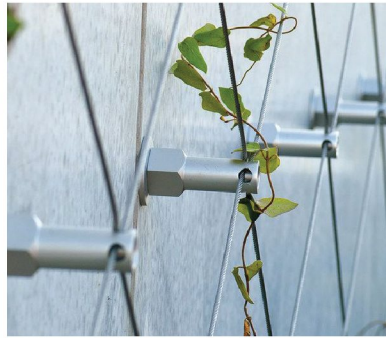
Mellan projektet och 4h-gården uppförs en avgränsning i form av ett träplank och en häck av barrträd. Avgränsningen skyddar dels från insyn men blir också en tydlig avgränsning som smälter in i naturbilden. Husen närmst 4H gården uppförs utan balkonger och med en repetativ fönstersättning.

Barrhäck avgränsar mot 4H-gården.

Mönstergjuten betong

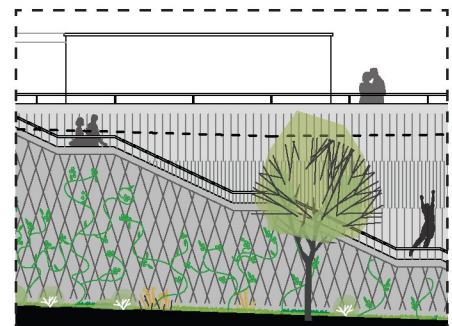
Klängväxter på betongmur

BÅTKLUBBEN

En trappa tar upp höjdskillnaden som den nya angöringsvägen medför. Trappan utformas som en del av landskapet i betong, som varieras gestaltningsmässigt med mönster och spaljéer med klängväxter. Trappan blir fortsättningen på trottoarens promenadstråk och skapar en genväg ned till kajen. Under trappan finns en direkt access till förrådsutrymmen under gatan som kan nyttjas av Båtklubben.

Elevation mot Båtklubben.

Hägerstens Allé

1. MILJÖN MOT VATTNET
2. DEN INRE MILJÖN
3. MILJÖN MOT BERGET
4. MILJÖN MOT
HÄGERSTENS ALLÉ

Vy över platsen idag

Väl nere i områdes "kärna" samsas de tre bevarade husen, nya hus med höga gavlar och bokaler i två våningar kring ett gemensamt rum där slutenhet och intimitet, varvas med öppenhet och utsikter. Platsens kulturhistoriska värde tas till vara genom att den nya bebyggelsen läggs till så att värdefulla rumsbildningar, siktlinjer och befintliga hus bevaras och förstärks. Mellan husen är det en varierat och artikulerat "shared space" med plats för bilar på gåendes villkor för att nå garaget i två våningar. Den stenlagda ytan är framförallt till för de boende och besökare, med generösa entréer till bostäderna samt möjlighet till lokaler, festlokaler, gemensam tvättstuga, "kajakhotell" eller små mobilitetshus för att serva sin cykel.

Elevation Hus A och Hus 1

SHARED SPACE OCH FÖRGÅRDSMARK

Referens; Stenlagd "Shared space".

Förgårdsmark med mindre träd.

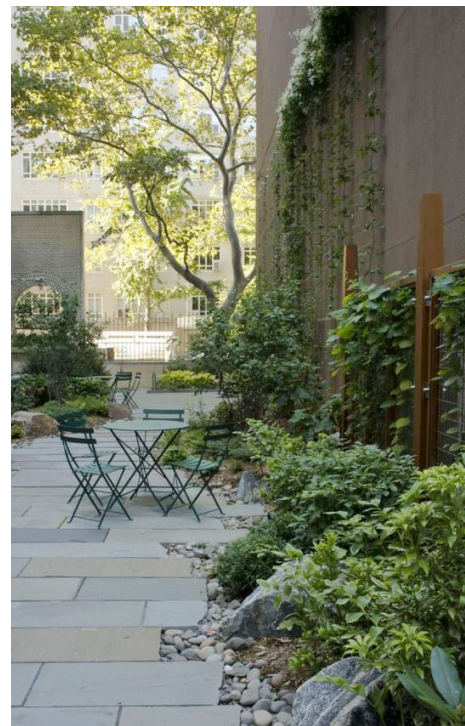
Den asfalterade angöringsgatan slutar i den nedre miljön som utgör kärnan i kvarteret. De nya volymerna landar bland de befintliga husen och binds samman av ett "shared space". Mellanrummen och utblickarna, entréerna samt grönytorna, formar den torglika ytan. Entréerna till boka-lerna tydliggörs av en förgårdsmark med sjöstensgrus och mindre träd. Hanteringen av denna miljö fortsätter även upp på torget via den generösa Paradrappan.

Platsen idag, Hus 1.

Vy över den inre miljön.

Referensbild, "Shared space".

1. MILJÖN MOT VATTNET
2. DEN INRE MILJÖN
3. MILJÖN MOT NATURMARKEN
4. MILJÖN MOT
HÄGERSTENS ALLÉ

Mot naturen och den stigande topografin är husen högre och placerade med synliga gavlar längs en solfjädersformation, tätt mot naturen och berget bakom, och öppna mot Mälaren och utsikten. Volymerna reser sig på en upphöjd sockel som inhyser garage och bostadskomplement. Mellan husen skapas privata gårdar, som får utblick mot vattnet. Mindre volymer adderas för att koppla de upphöjda gårdarna med områdets lägre skala och generösa trappor leder ner till den befintliga bebyggelsen. Släppet mellan husen tillåter naturen och skogen att rinna in i området och öppnar upp mot vattnet. Husen utformas med ett indrag mot gårdarna som ger mellanrummet ett djup för generösa balkonger. Paradtrappan och torget utformas i enlighet med den nedre miljön med markbeläggning i gatsten som ett torg, och blir den första tydliga platsen man möter när man närmar sig området från Hägerstens Allé.

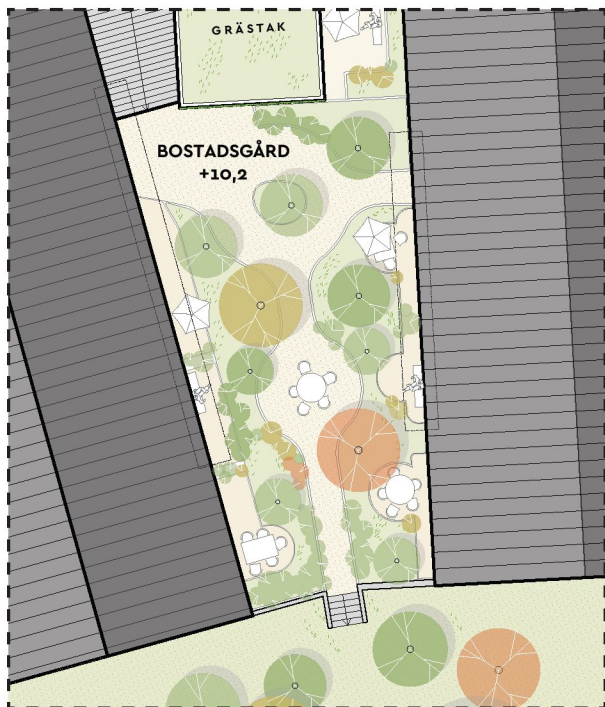
Siktlinjen från Torget mellan hus C och D.

BOSTADSGÅRDARNAS GESTALTNINGSKONCEPT

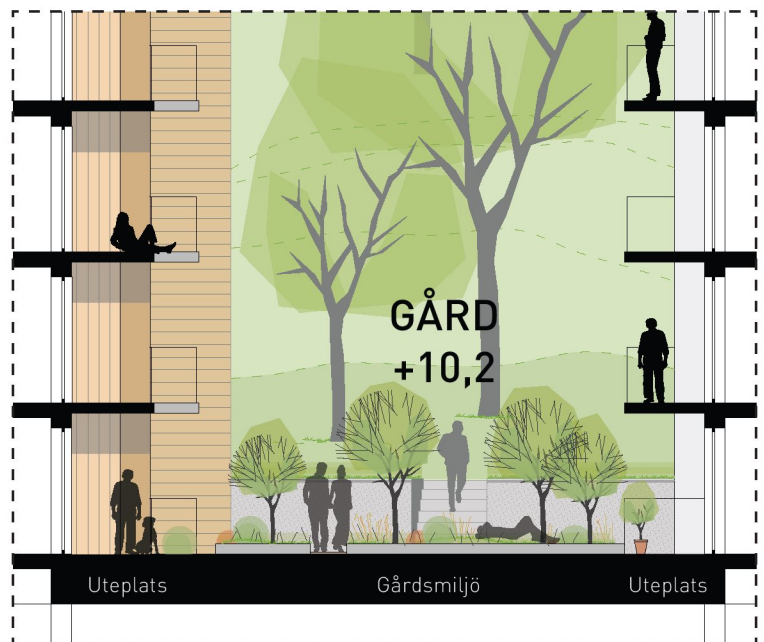

Husvolymernas placering i solfjädersformation bildar två bostadsgårdar. Naturmarken tillläts "rinna" genom bostadsgårdarna och riklig grönska öppnar upp i gläntor och små platser. En skogsstig delar upp gården och leder till uteplatser och entréer. Bokaler med grästack och trapporna ned till den nedre bebyggelsen tar upp nivåskillnaden. En låg trappa låter naturmarken ovan husen vara lättillgänglig och en stig bakom husen som leder fram till Torget och Paradstrappan.

Referenser; Gården gestaltas med småträd planterade i lummig grönska som låter skogens naturmark rinna ner mellan husen.

Planutsnitt gårdsmiljö.

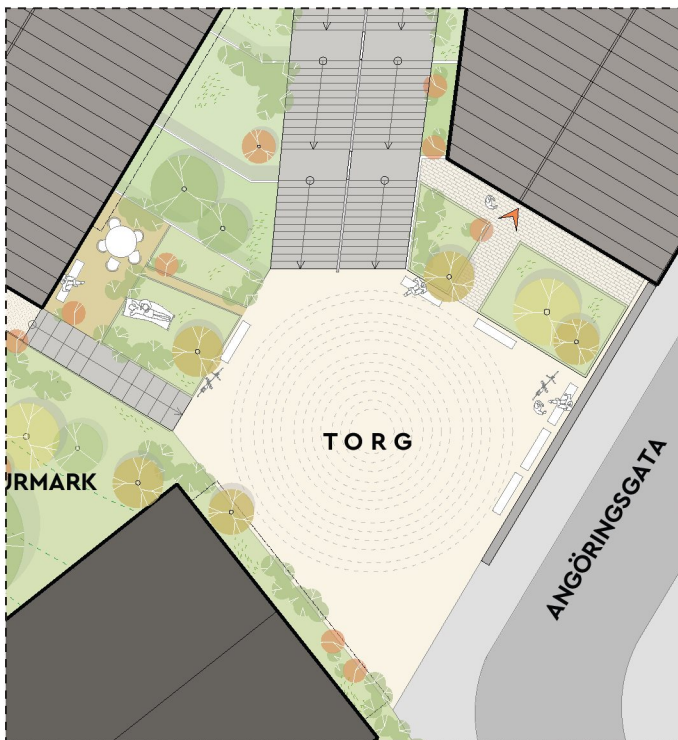

Tvårsnitt genom gårdsmiljön.

Längdsnitt genom gårdsmiljön och den nedre miljön.

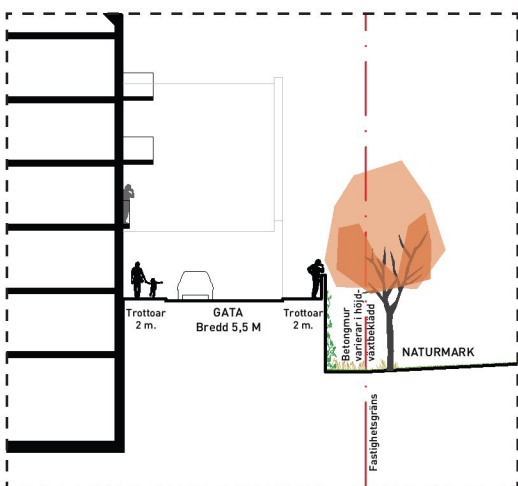
PARADTRAPPAN, TORGET OCH GATAN

Planutsnitt; Torget mynnar ut i Paradstrappan som leder ner till den inre kärnan av området, i siktlinjens riktning.

Referenser; Ett litet uphöjt torg mynnar ut i en välgestaltad trappa.

Sektion genom den nya angöringsgatan, som leder ner i området från Hägerstens Allé. Trottoaren fördelas i en trappa ned till vattnet.

Trappan sedd från "Den inre miljön".

1. MILJÖN MOT VATTNET
2. DEN INRE MILJÖN
3. MILJÖN MOT BERGET
4. MILJÖN MOT
HÄGERSTENS ALLÉ

Fasad mot vattnet och torget.

De två byggnaderna i den höglänta södra delen av området, mot Hägerstens Allé, utformas för att uppfylla ett antal mål. Ambitionen är att fortsätta den nya bebyggelsens solfjäderstruktur, vilket dels knyter ihop och förtydligar den nya enklav som uppstår, dels skapar korridorer för dagsljus, utblickar och ekologiska samband från sydväst mot nordost. Solfjäderstrukturen avslutas med att den översta byggnaden (hus H) ligger parallellt med Hägerstens Allé, vilket etablerar bebyggelsens gatunära karaktär i området. Närmast korsningen vid lokalgatans början förläggs en lokal som en trygghetsskapande, välkomnande gest. Den inre byggnadens (hus G) placering och vridning möjliggör i hela dess längd utblickar mot naturen, vilket är av stort värde för rehabvårdshemmet den skall innehålla.

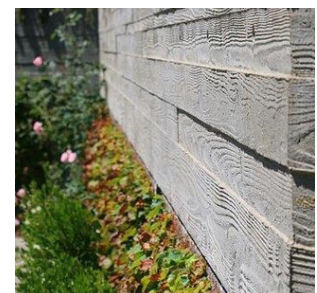
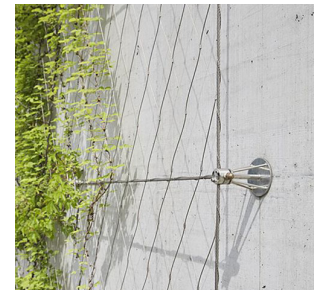

Planutsnitt; gårdsdesign.

Husen mot Hägerstens Allé.

Gården mellan byggnaderna har en form som öppnar sig mot utsikten över Mälaren och nyttjas gemensamt av bostäder och vårdhem. Gården planteras med grönska i den utsträckning som är möjlig, givet att den ligger på ett terrassbjälklag med parkering under, och förväntas även kunna medverka till dagvattenfördröjning. Tomten består utöver bebyggelsen nästan uteslutande av berg, men nedanför gårdens mur mot lokalgatan finns en yta som bör kunna användas som dagvattenmagasin och därmed även möjliggöra grönska på muren. Detta hjälper till att binda ihop grönstrukturen och kan även utgöra ett vackert blickfång längs det huvudsakliga gångstråket genom området. Fastighetens södra hörn utgörs av en vändplats med 9m radie för angöring till rehabhemmet, vilket även betyder att Hus G får gatukontakt och att en förbipasserande kan läsa bebyggelsestrukturen bättre.

En växtklädd betongfasad landar i en grön yta för dagvattenhantering.

Fasad mot Hägerstens Allé.

3.

GESTALTNINGSPRINCIPER

BYGGNADER OCH KVARTER

ÖVERGRIPANDE KONCEPT

Byggnaderna är enhetligt gestaltade och reser sig som enkla, tydliga volymer i sin varierande miljö. Volymerna adderar ett nytt gestaltningsmässigt skikt till området. Trävolymerna fungerar som en bakgrund till de befintliga kulturhistoriska byggnaderna som tydligt framställs med sin rosa putskulör mot de nya husens träfasader. Enkelhet och tydlighet genomsyrar den övergripande gestaltningen med få material och beståndsdelar som utformas omsorgsfullt. Husen anpassar sig till sin placering men deras tema är tydligt läsbart; enkla sadeltak, högresta gavlar, takkupor och ärliga material.

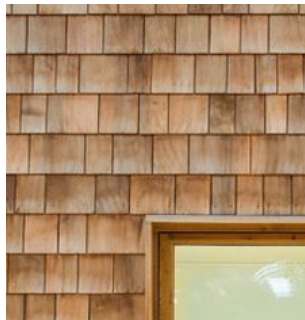

Vy längs Hägerstens Allé.

GENERELL MATERIAL & KULÖRPALETT

TRÄFASAD

TRÄSPÅNSFASAD

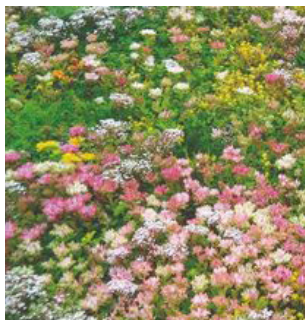
BETONGSOCKEL

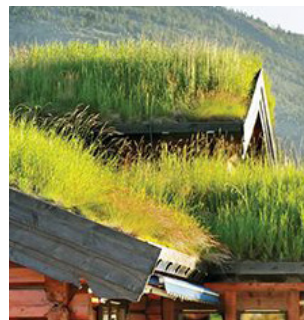
SLÄT BETONGSOCKEL

TAK: GRÅ PLÅT

SEDUMTAK

GRÄSTAK

SOLPANELER

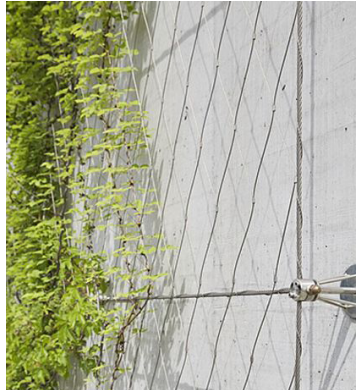
FASADER OCH SOCKLAR

Fasaderna utförs i träpanel, för att smälta in i den gröna miljön. Den trärena fasaden kräver inget underhåll och grånar naturligt, vilket är en fördel med sitt läge vid vattnet.

Fönster och fönsterdörrar färgsätts enhetligt med träfasaden, vilket förstärker uttrycket av en monolit. Husen mot berget utförs med ett indrag mot gårdarna som gestaltas med avvikande kulör eller material. Enkla släta betongsocklar avslutar fasaden mot marken. Där garage och underbyggda gårdar ger fullhöga betongfasader varieras dessa med växter eller relief, eller brädgjutna. Bokaler och mindre komplementbyggnader utförs också dessa i enlighet med gestaltningskonceptet, men med variation såsom träspånsfasad och grästack.

Referens; Obehandlad träfasad.

Referens; Växtbeklädd betong.

Referens; Betongsocklar.

Exempel på balkonger i trä.

BALKONGER

Balkonger utförs i olika djup och varianter för att anpassas utefter läge samt för att förstärka fasadens gestaltning. Balkongerna utförs helt i trä eller med mörkgrå pinnräcken på betongplatta. De högresta gavlarna mot vattnet får djupa och generösa balkonger och blir bärande för gestaltningskonceptet, medan balkongerna mot gårdarna delvis är indragna i fasaden. Franska balkonger utförs där detta är lämpligt.

Pinnräcken, Svea Fanfar, B&F.

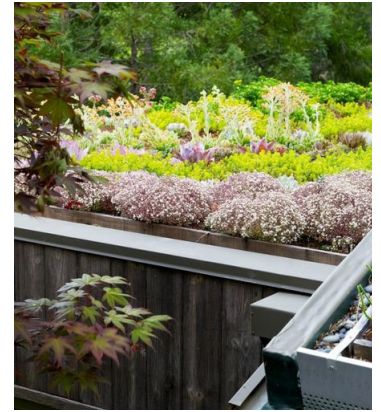
Indragna balkonger med pinnräcke.

TAKUTFORMNING

Trähusens tak utförs i mörkgrå plåt för en lugn kombination med obehandlade, grånande träfasader. Taken refererar till de befintliga husens svarta plåttak utan takutsprång och med uppbyggda takfötter, med inbyggd ränna i takfoten. Övriga plåtdetaljer såsom stuprör, rännor och inklädnader av plåt, utformas i samma kulör. Sadeltaken utformas utan takutsprång för att tydliggöra volymen som en monolit. Gröna tak bör utföras på lågdelar, förrådsbyggnader och bokaler, för att ta hand om dagvatten och bli ett blickfång från de högre husen.

Exempel på takutformning.

Sedum på platta tak.

Uppbyggd takfot.

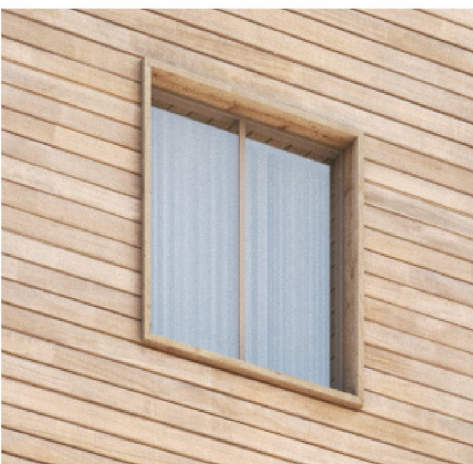
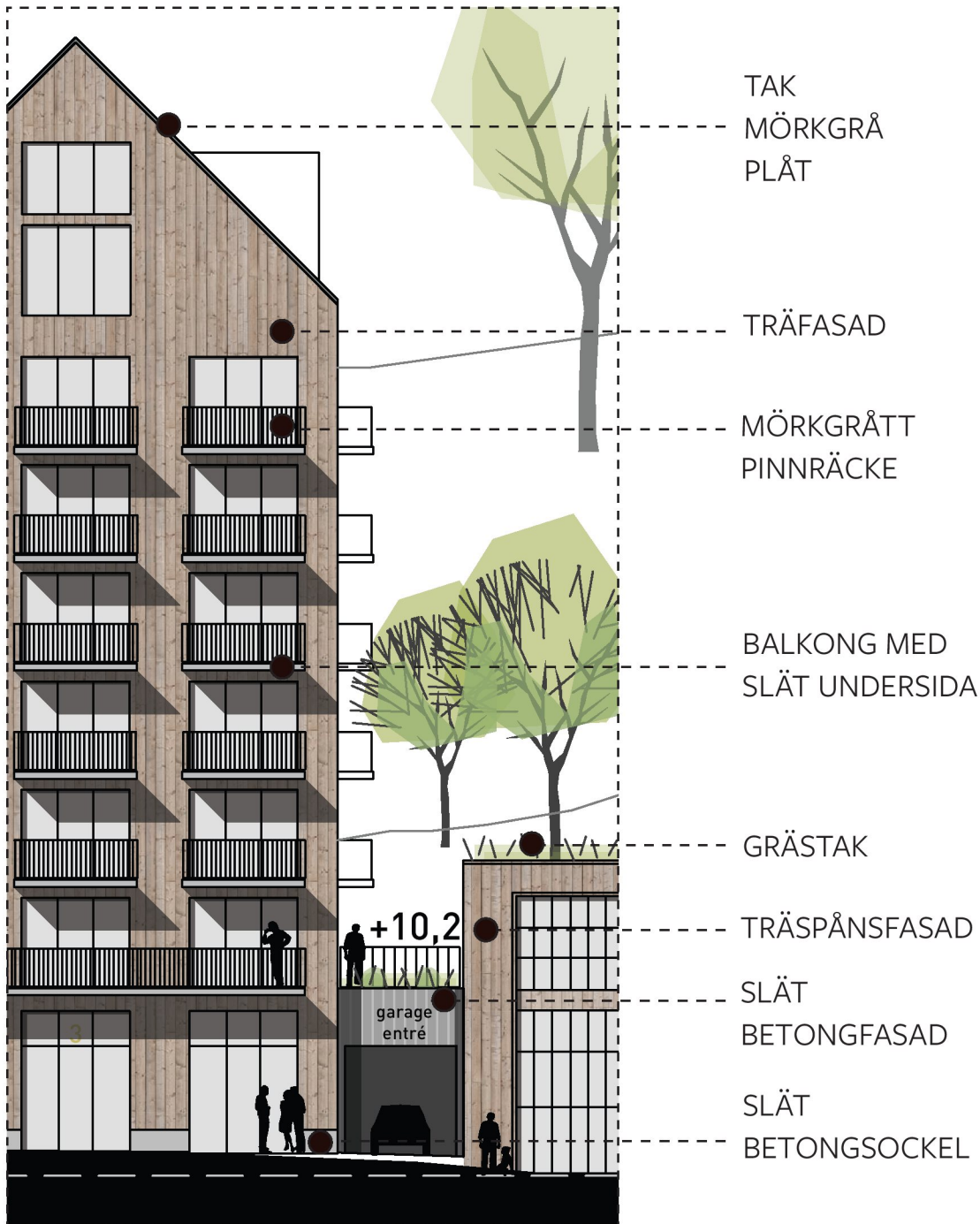

Grästak på bokaler.

FASADUTSNITT MED MATERIALPALETT

GENERELLT EX. HUS D E & F

FÖNSTERDETALJ

- Principbild

Utsnittet visar hur fasad möter fönster, med en utstickande ram i trä i enlighet med fasadens material och behandling. Nödvändiga plåtdetaljer färgsätts i enlighet med övriga plåtarbeten. Fönster och fönsterdörrar färgsätts likt träfasaden, vilket förstärker uttrycket av en monolit.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2020-06-17, Dnr 2010-16649

Brunnberg & forshed
SSM
MURMAN ARKITEKTER
Trust AB